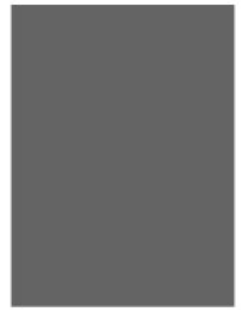

NOORDZIJDE 56 GOUDRIAAN

Bouwhistorische
opname en
waardestelling

NOORDZIJDE 56
Goudriaan

Bouwhistorische opname
en waardestelling

Colofon

Rapport Noordzijde 56, Goudriaan
Bouwhistorische opname en waardestelling

Opdrachtgever
Onderzoek en rapportage
Datum veldonderzoek
Datum publicatie rapport (actuele
Foto's en tekeningen

tenzij anders aangegeven

Inhoud

1	▶	Inleiding	5
2	▶	Onderzoekslocatie	6
		INLEIDING	6
3	▶	Archiefonderzoek	11
		INLEIDING	11
		VOORGESCHIEDENIS VAN HET PERCEEL	11
		GESCHIEDENIS VAN HET HUIDIGE PAND	14
		kadastrale ontwikkeling	14
		foto's	16
		1971 - bouwdossier	19
		SAMENVATTING	19
4	▶	Onderzoeksresultaten	21
		INLEIDING	21
		ruimtenummering	21
		EXTERIEUR	23
		westelijke zijgevel	23
		noordelijke gevel	26
		oostelijke zijgevel	27
		dak	28
		INTERIEUR	29
		begane grond	29
		zolder	35
		SAMENVATTING	42
5	▶	Waardestelling	45
		INLEIDING	45
		NOORDZIJDE 56	45
		WAARDESTELLING	46
		algemeen	46
		historische waarde	46
		architectuurhistorische waarde	46
		gebruikshistorische waarde	47
		bouwhistorische waarde - algemeen	47
		begane grond	47
		zolderverdieping	49

1 Inleiding

Het rijksmonument Noordzijde 56 te Goudriaan (een boerderij bestaande uit een woon- en een stalgedeelte) is - reeds jarenlang - eigendom van dezelfde familie. Onlangs hebben de huidige eigenaars besloten om een deel van het monument (het stalgedeelte) tot woning om te bouwen en te betrekken.

Om deze voorgenomen verbouwing te realiseren heeft de huidige eigenaar de opdrachtgever (zie colofon) in de hand genomen.

Gezien de monumentenstatus van het pand Noordzijde 56 zijn alle ingrijpende wijzigingen in de bestaande bouwmassa onderhevig aan een vergunningsplicht in het kader van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingrecht (Wabo).

De betreffende gemeente, Molenlanden, heeft zich reeds in principe met de plannen akkoord verklaard, doch de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) wenste graag een voorafgaand bouwhistorisch onderzoek met waardestelling te zien.

De resultaten van dat onderzoek worden in dit rapport uiteengezet.

Het pand was op het moment van onderzoek nog volledig bewoond en ingericht; het onderzoek beperkte zich echter tot het stalgedeelte, dat op dat moment niet meer als dusdanig in gebruik was.

De stal kent een relatief eenvoudige indeling met een begane grond en een grote hooizolder (zie de plattegronden in het volgende hoofdstuk).

Behalve het woongedeelte maakt het pand deel uit van een groter erf waarop meerdere bouwsels aanwezig zijn; deze vallen echter allen buiten de grenzen van dit rapport.

Tijdens het onderzoek is geen materiaal verwijderd.

2

Onderzoekslocatie

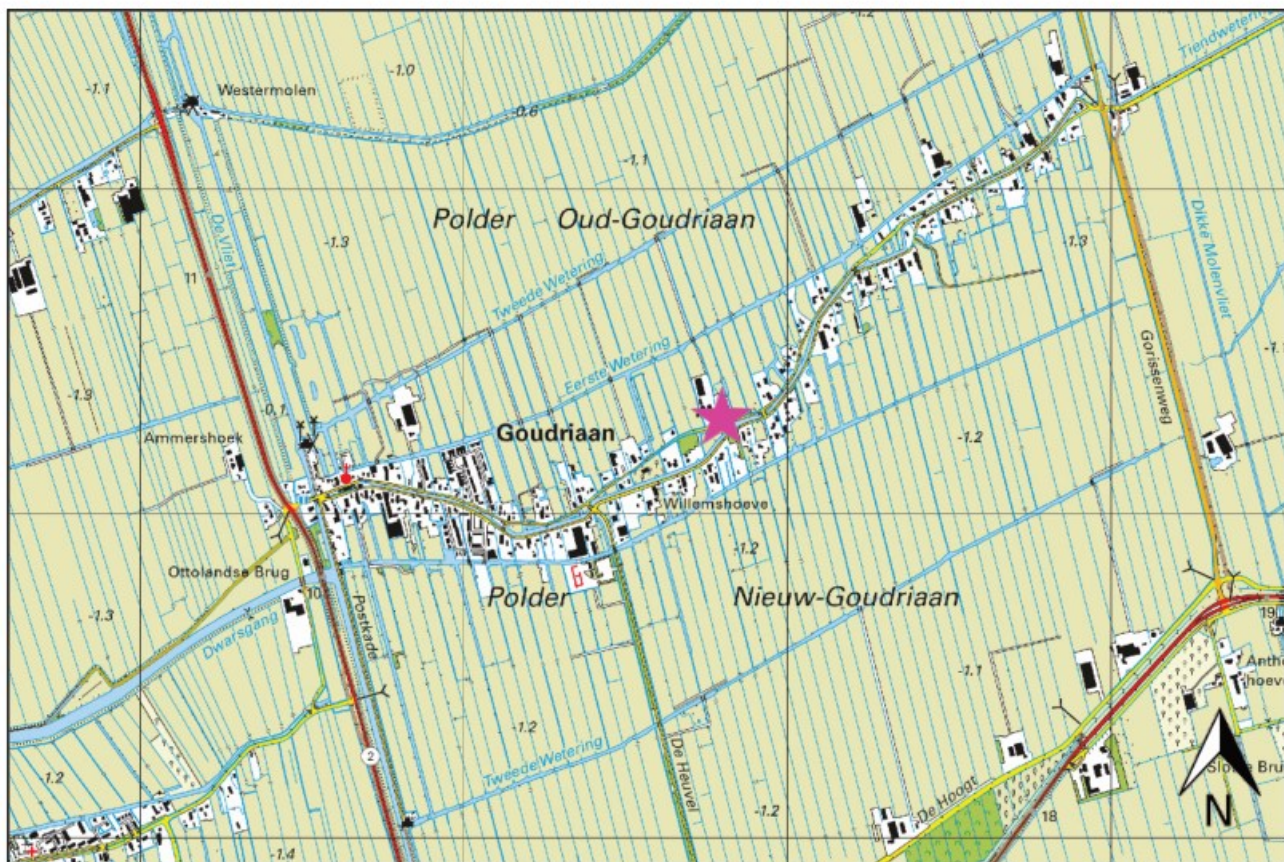
INLEIDING

De bouwhistorische opname werd uitgevoerd in het rijksmonument Noordzijde 56, 2977 XA te Goudriaan, monumentnummer 17039, kadastraal nr. C 432, RD-coördinaten 121.802, 435.301.

Het pand bestaat uit een langwerpig, rechthoekig gebouw waarin aan de voor- of straatzijde een woonruimte aanwezig is, terwijl de achterzijde als (nu buiten gebruik zijnde) stal is ingericht.

Afb. 2.1 Situering van de onderzoekslocatie

Dit onderzoek beperkt zich tot het stalgedeelte van het gebouw.

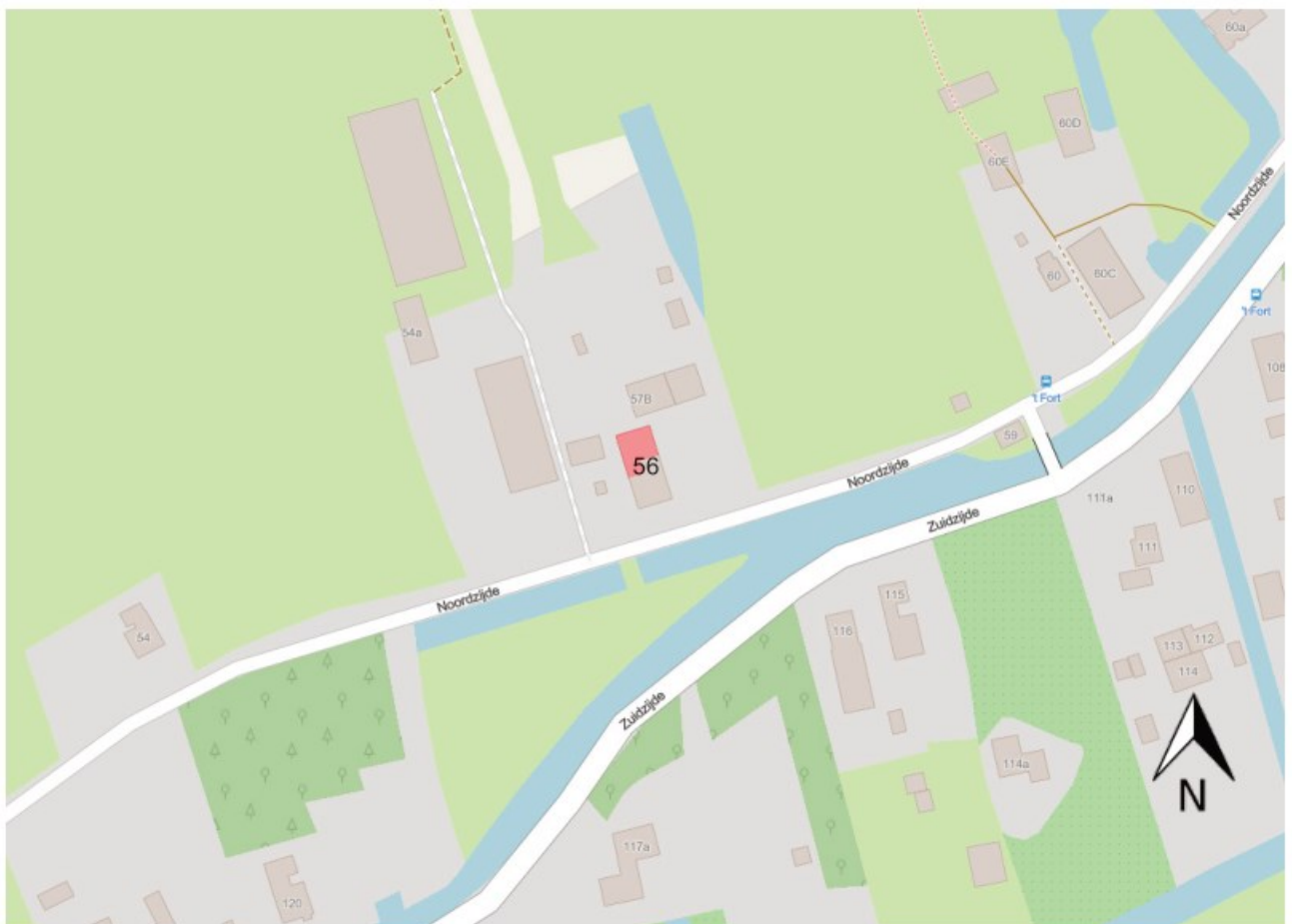

Het pand waarvan het stalgedeelte een onderdeel is, is geheel losstaand en bevindt zich op een groter erf, waar zich meerdere bijgebouwen bevinden (stal, schuur, etc.) die buiten dit onderzoek vallen.

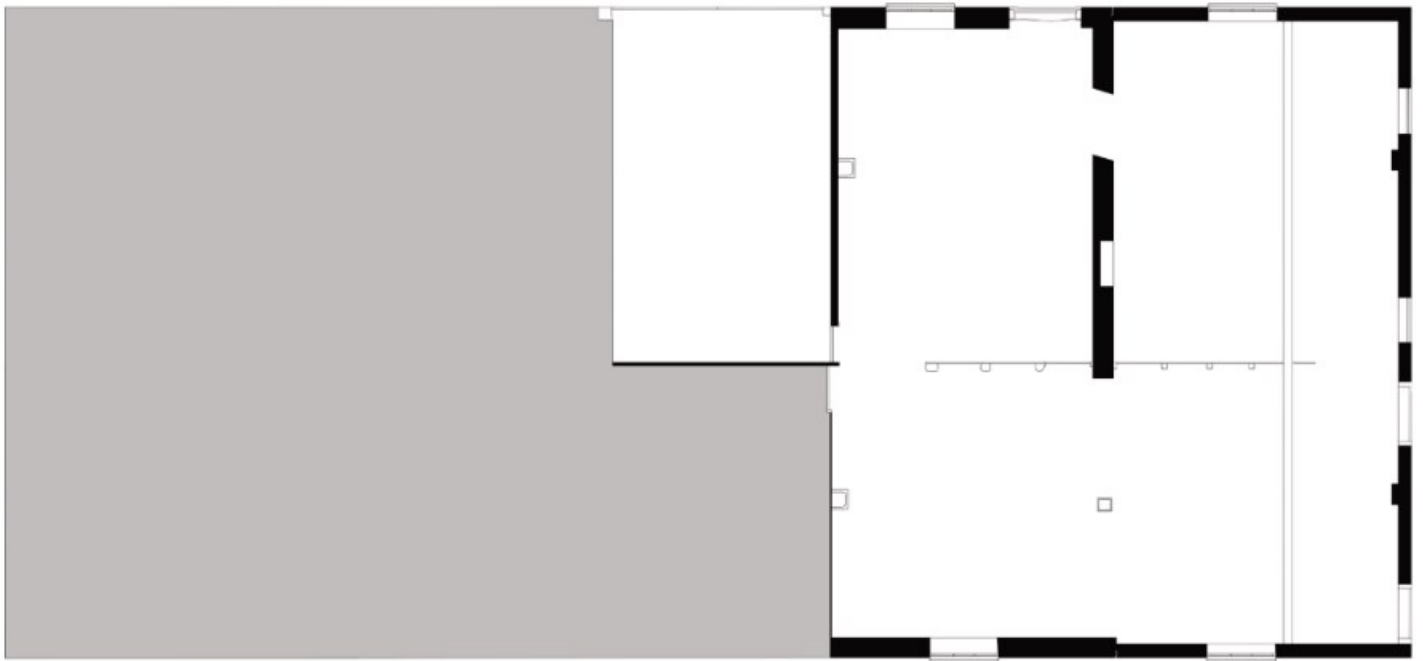
Ook aan de voor- of straatzijde van het pand bevindt zich nog een kleine strook (enkele meters) erf voordat de straat wordt bereikt.

In het volgende hoofdstuk worden de resultaten van het beknopte archiefonderzoek betreffende de ontstaansgeschiedenis van het pand weergegeven.

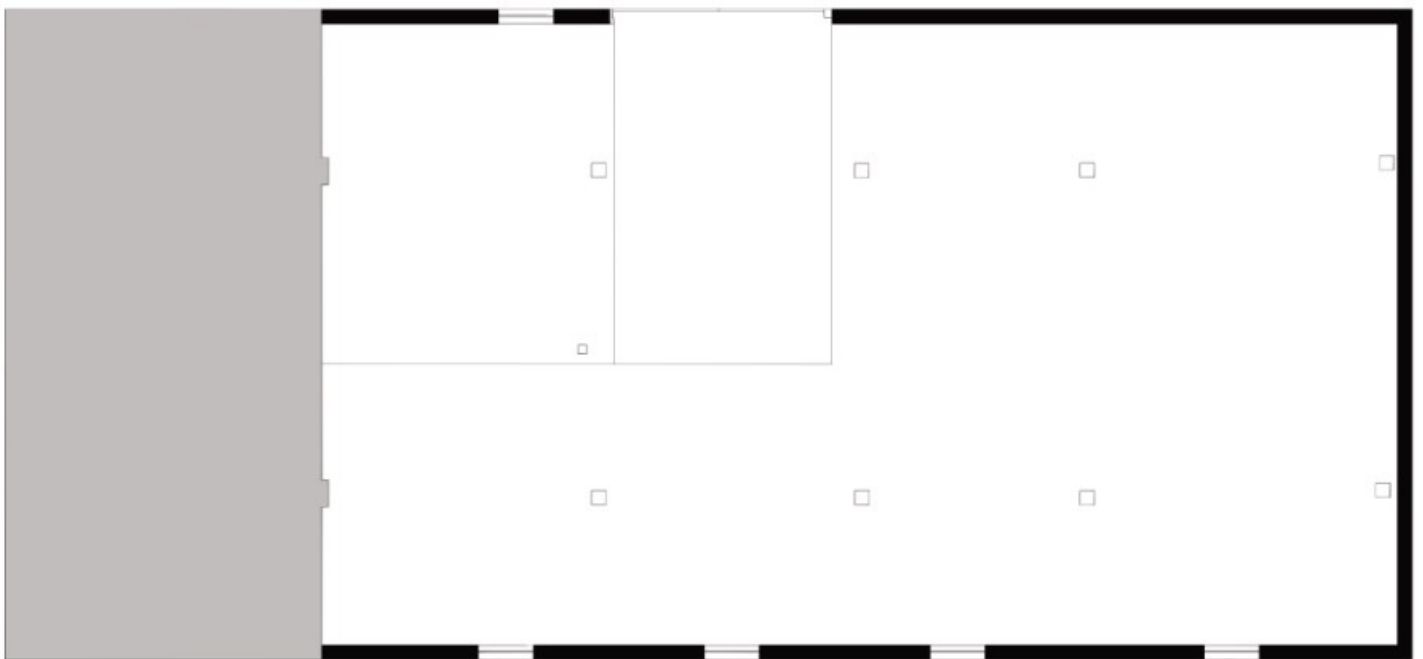
Afb. 2.2 De ligging van het pand Noordzijde 56.

begane grond

zolder

Afb. 2.3 Plattegrond van de twee bouwlagen van het pand Noordzijde 56.

Afb. 2.4 Twee foto's van de westelijke zijgevel (boven) en de oostelijke zijgevel (met een schuine blik op de voorgevel).

S Archiefonderzoek

INLEIDING

Het archiefonderzoek heeft tot doel om enig licht te werpen op de bestaande bouwmassa van het pand Noordzijde 56 te Goudriaan.

Het archiefonderzoek naar dit (deel van het) pand is vrij beknopt; het pand werd in 1872 op een leeg perceel gebouwd door een lid van dezelfde familie die het nu nog in bezit heeft, hetgeen het bewonersonderzoek danig beperkt.

Ook zijn nauwelijks historische bouwdoSSIERS betreffende het onderzochte deel aangetroffen en dateren de vroegst bekende afbeeldingen pas uit het derde kwart van de twintigste eeuw.

De opvolgende bouwfases van het pand zijn dan ook vrijwel uitsluitend uit de kadastrale archieven gehaald (de Archiefviewer Kadaster, vanaf nu Arch.Kad.).

Het onderzochte deel (zie hoofdstuk 1 en 2) van het gebouw bevindt zich aan de noordzijde van het pand (zie plattegronden).

Door de jaren heen wisselt de huisnummering zowel aan de voor- als aan de achterzijde een aantal maal. Voor de duidelijkheid worden in dit rapport steeds de huidige nummers gebruikt.

VOORGESCHIEDENIS VAN HET PERCEEL

De vroegste geschiedenis van het gebied rondom Noordzijde 56 is in meerdere publicaties uiteengezet.¹

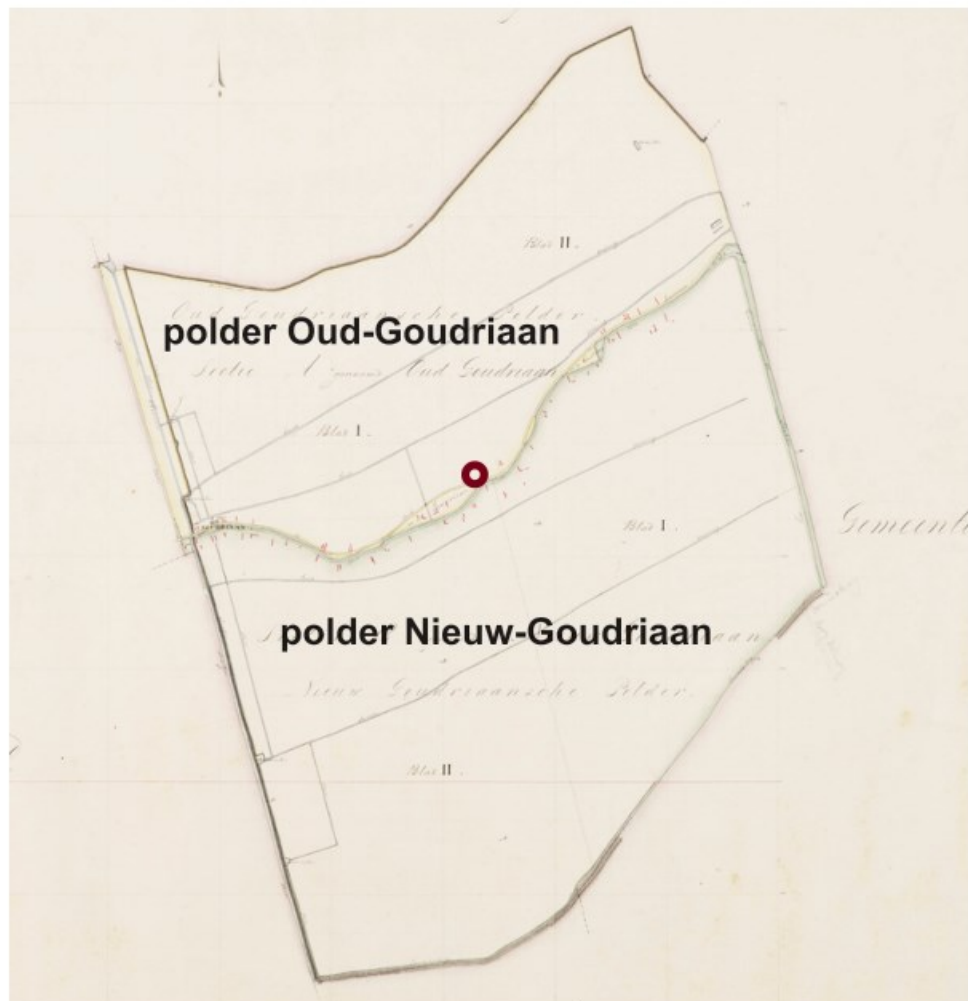
Deze vroege (middeleeuwse en prehistorische) geschiedenis zal hier, hoe interessant ook, niet uiteengezet worden aangezien - vooruitlopend op het volgende hoofdstuk - de huidige bouwmatErie niet tot die vroege periodes teruggaat.

In hoofdlijnen bestaat de streek rond het dorp uit twee polders; Oud- en Nieuw- Goudriaan, gescheiden door een grofweg oost-west lopende, gekanaliseerde kreek die eveneens de *Goudriaan* wordt genoemd.

De onderzoekslocatie bevindt zich ten noorden van dit water, in de polder Oud-Goudriaan.

¹ Voor dit rapport is hoofdzakelijk gebruik gemaakt van; Graaf, van der, A., *Goudriaan Gisteren*, (Goudriaan 1990, 2e druk)

Afb. 3.1 Kadastrale overzichtskaart uit 1827, waarop de ligging van de twee polders Oud- en Nieuw Goudriaan goed te zien is (de rode cirkel geeft de onderzoekslocatie aan). Het betreft de oudste kadastrale kaart van het gebied.
RCE MIN08048VK1

De streek is goed te zien op de oudst bekende kadastrale kaart (uit 1827) van Goudriaan is de verdeling in deze twee polder goed te zien (zie afb. 3.1).

De scheiding tussen de twee polders betreft het water van de Goudriaan, waarbij aan weerszijden een kade/weg loopt met de twee toepasselijke namen Noordzijde en Zuidzijde.

Op de kaart (afb. 3.1) is met een rode cirkel de locatie aangegeven van het latere Noordzijde 56. De dorpskern van Goudriaan (rond de kerk) bevindt zich verder naar het westen (links op de georiënteerde afb. 3.1).

Naar het oosten toe verdunt de bebouwing zich, totdat langs het water een patroon ontstaat van landerijen, afgewisseld met een reeks losstaande boerderijen en erven; dichtere bebouwing komt daar eigenlijk niet meer voor.

De kadastrale overzichtstekening uit 1827 gaat gepaard met een aantal detailkaarten waarop de kadastrale grenzen en bebouwing nauwkeuriger te zien valt.

Wat opvalt dat juist op de onderzoekslocatie de weg Noordzijde (om niet geheel bekende redenen) een lichte omleiding naar het noorden toe vertoont (zie ook afb. 2.1 en 2.2).

De locatie van het latere Noordzijde 56 bevindt zich dan ook op enige afstand van het water van de Goudriaan (zo'n 40 m).

De boerderijen-reeks volgt deze 'omleiding' echter niet (althans niet op de kaart uit 1827) en blijft het water volgen.

De percelen waar later de boerderij Noordzijde 56 zou worden gebouwd, is dan ook op de kadastrale detailkaart uit 1827 volledig onbebouwd weergegeven (zie afb. 3.2).

Deze percelen zijn op dat moment volgens de begeleidende eigenaarslijsten in het bezit van ene [REDACTED]

Afb. 3.2 Kadastrale detailkaart waarop meer kan worden ingezoomd op de onderzoekslocatie (rode pijl; vergelijk met de grotere kaart 3.1). Het perceel waar later het pand Noordzijde 56 op zou worden gebouwd is dan (1827) in handen van [REDACTED] die niet onbemiddeld lijkt te zijn geweest; al het groen gekleurde gebied is op dat moment in zijn bezit.
RCE MIN08048A01

Dat deze ████████ niet onbemiddeld was, blijkt wanneer op de detailkaart uit 1827 al zijn eigendommen in kleur worden aangegeven (zie afb. 3.2). Hij bezit twee grote stroken land ('weren') waarbij in het rechter- of oostelijk exemplaar later de boerderij Noordzijde 56 zou verschijnen.

Het eigendom van ████████ zou in de loop der jaren danig krimpen, maar de percelen waar rond Noordzijde 56 bleven tot op de dag van dit onderzoek in de handen van zijn nageslacht, hetgeen het bewonersonderzoek zeer gemakkelijk maakt (indien men 'de familie ████████ als eigenaar ziet, zou men kunnen beargumenteren dat de percelen sinds in ieder geval 1827 slechts één eigenaar hebben gehad).

De perikelen rondom de bebouwingsgeschiedenis van dit erf en de wisselende perceelsgrenzen kunnen en moeten uit de kadastrale archieven gehaald worden.

Hieruit wordt duidelijk dat het perceel voor het eerst wordt bebouwd in 1871, als het voorste deel van het huidige Noordzijde 56 wordt gebouwd (later zou het aan de noord- of achterzijde worden uitgebreid).

GESCHIEDENIS VAN HET HUIDIGE PAND

kadastrale ontwikkeling

In 1871 wordt het perceel van ████████ voor het eerst bebouwd (althans in lange tijd; het is uiteraard mogelijk dat er reeds eerder iets op het perceel werd neergezet, doch dit zou dan tegenwoordig slechts in de vorm van archeologische resten bewaard zijn gebleven).

Afbeelding 3.3 toont een overzicht van de opvolgende bouwfasen door de jaren heen.

De kadastrale archieven zijn uitgebreid, doch hebben de beperking dat zij gebouwen slechts in hun omtrek tonen; omtrent de indeling of verschijningsvorm van met name de vroegste bebouwing valt hieruit niets af te leiden.

² Een korte zoektocht via Google op de naam ████████ leverde (in combinatie met de eveneens gangbare voornamen ████████ en ████████ een dusdanig stroom personen op dat hiervoor meer diepgravend genealogisch onderzoek nodig zou zijn geweest.

De reden voor de initiële bebouwing in 1871 is niet geheel duidelijk, maar de kadastrale eigendomslijsten laten zien dat het pand in eigendom is van ████████ ████████ dit lijkt een zoon van ████████ te zijn, hoewel het uitzoeken van de volledige familiebanden buiten de beperkte grenzen van dit rapport vallen.²

Bij bestudering van de kadastrale deelkaarten valt op dat de boerderij zelf feitelijk slechts zeer weinig kadastrale wijzigingen heeft ondergaan.

1827

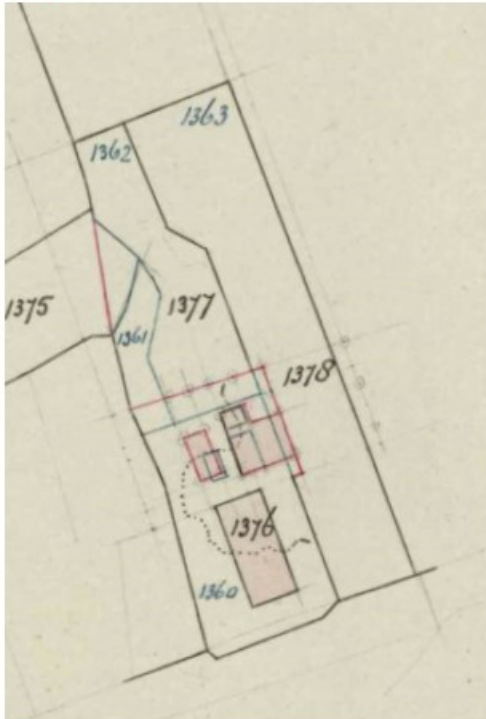
1871

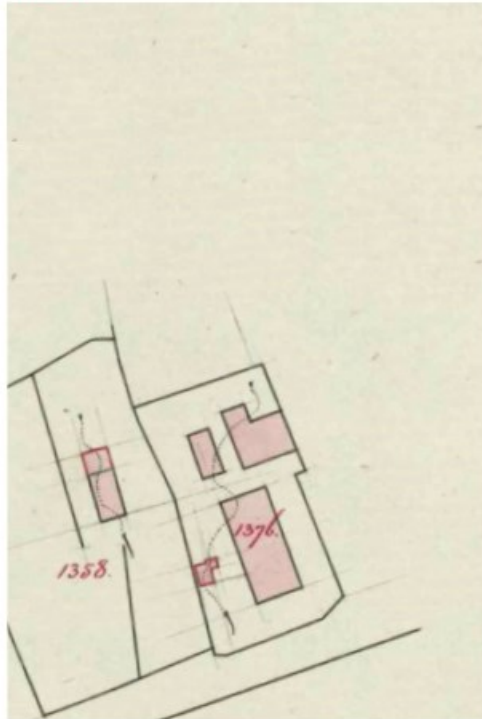
1889

1897

1917

1922

Afb. 3.3 Een zestal kadastrale (deel-)kaarten die de ontwikkeling van het pand Noordzijde 56 door de jaren heen laat zien (toelichting in de tekst).
www.kadaster.nl

De grootste wijzigingen vinden plaats in 1871 wanneer het pand (althans het voorste gedeelte van de huidige boerderij) werd gebouwd, vergezeld van een tweede achterliggend gebouw (vermoedelijk een schuur of stal).

In 1889 volgt de grootste wijziging wanneer de losse schuur of stal moet plaatsmaken voor een uitbreiding van het hoofdgebouw zelf.

Daarna zijn eigenlijk geen wijzigingen aan de boerderij meer waarneembaar en vinden alle vastgelegde aanpassingen slechts nog plaats in losse bijgebouwen en kadastrale perceelsgrenzen.

Uiteindelijk vinden in 1986 en 2007 nog enkele wijzigingen plaats die opnieuw voornamelijk bestaan in het opdelen en verkleinen van het erf; van de lappen grond van uit het begin van de negentiende eeuw is dan niet veel meer over.

Zoals eerder gezegd delen deze kadastrale omtrekken niets mee over de vorm en inrichting van hetgeen er gebouwd is; ook eventuele interne verbouwingen (die de kadastrale omtrek van het pand gelijk laten) komen niet op de kadastrale deelkaarten voor.

Hier doet het gemis aan (vroeg) bouwdoSSIers of afbeeldingen van de boerderij zich gelden.

foto's

De foto's die wèl werden aangetroffen, stammen uit het jaar 1975, toen het pand door een fotograaf van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE; dit is de huidige naam) werd bezocht.

Het betreft een viertal zwart-wit afbeeldingen, die op afbeelding 3.4 worden getoond.

Oudere afbeeldingen zijn niet aangetroffen en afbeeldingen van het interieur van het gebouw ontbreken volledig. Ook bij navraag bij de huidige bewoners bleken zij geen historische foto's of andere afbeeldingen van het pand te bezitten (hetgeen uiteraard goed mogelijk was gezien het eerder genoemde feit dat het pand altijd binnen de familie is gebleven).

De foto's uit 1975 tonen feitelijk hetzelfde beeld dat nu nog steeds bestaat; waar nodig zullen zij bij het onderzoek aan het pand zelf worden gebruikt.

RCE inv.nr. 167914

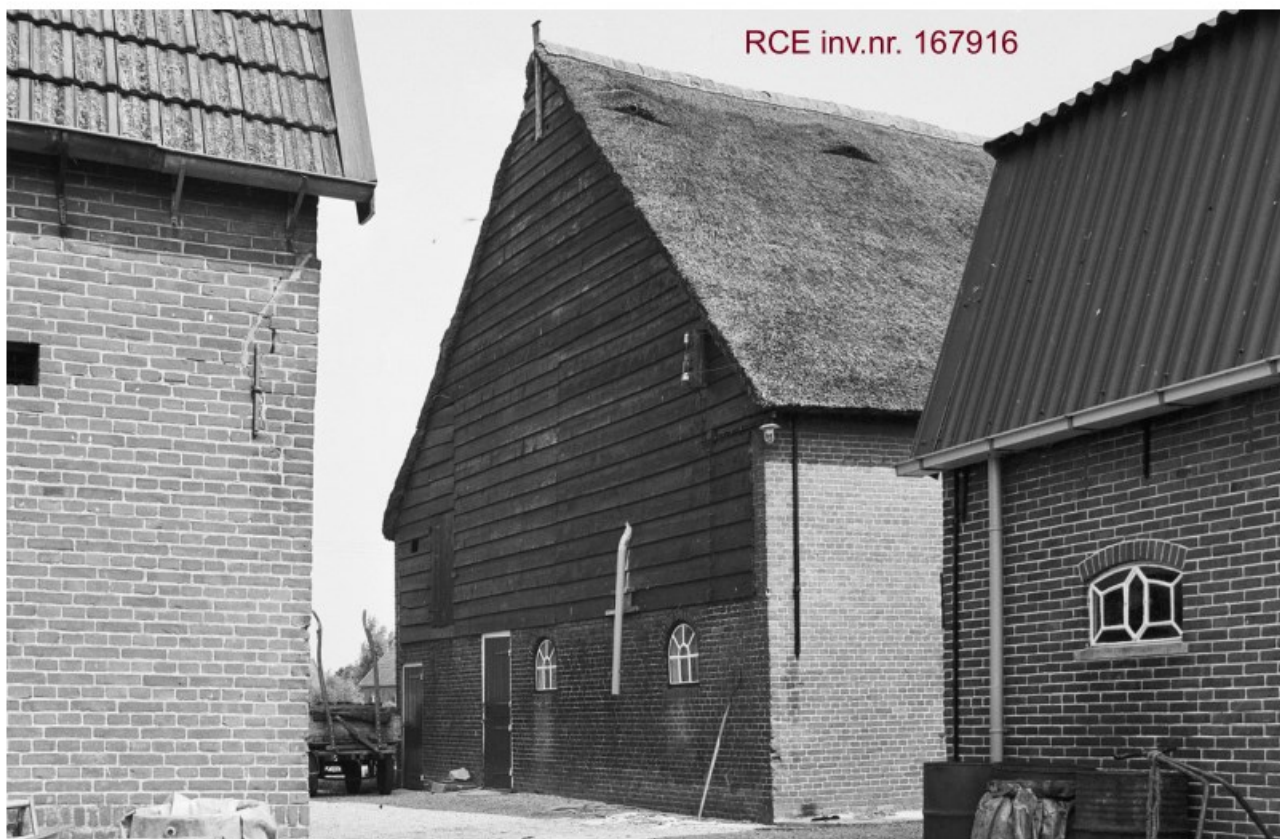
Afb. 3.4 Op deze en de volgende pagina zijn vier foto's te zien die in 1975 door de Rijksdienst werden gemaakt. Het pand heeft sindsdien (extern) nauwelijks wijzigingen ondergaan.

RCE inv.nr. 167915

RCE inv.nr. 167916

1971 - bouwdoossier

Betreffende het pand is een grote reeks bouwdoossiers bewaard gebleven (bij de gemeente Molenlanden) die echter vrijwel volledig de bijgebouwen, mestputten of zelfs het zuidelijke woongedeelte van de boerderij behandelen.

Betreffende het stalgedeelte is slechts één dossier aangetroffen; dit dossier stamt uit 1971 en behandelt de plaatsing van enkele nieuwe vensters in de zijgevels van de schuur.

Het dossier is beknopt en bevat geen bouwbestek, maar wel een bouwtekening waarop de oude en nieuwe situatie te zien valt (zie afb. 3.5).

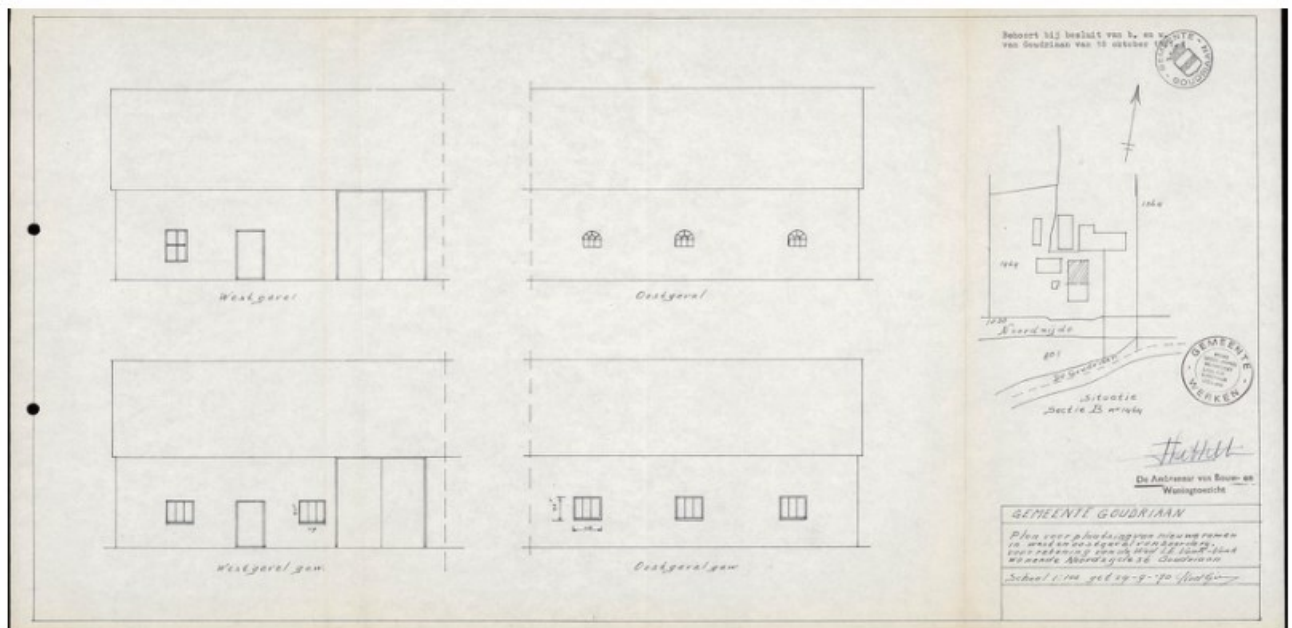
Het jaartal van de verbouwing valt nét vier jaar voor het maken van de foto's van afbeelding 3.4, zodat de oude situatie slechts van deze tekening bekend is.

SAMENVATTING

De bouwgeschiedenis van de boerderij Noordzijde 56 te Goudriaan kan in grote lijnen (betreffende het casco) worden samengevat als; gebouwd in 1871, uitgebreid in 1889.

Hoewel de omringende bijgebouwen veelvuldig werden aangepast en ook de erfgrenzen in de loop der jaren meerdere malen werden gewijzigd, bleef het hoofdegebouw daarbij (wat betreft zijn casco) ongewijzigd.

Afb. 3.5 *Bouwtekening uit het dossier uit 1971, wanneer enkele vensters in de zijgevel van het stalgedeelte worden vervangen.*
gem. Molenlanden
3_003_Tekening gevel, situatie

De redenen voor de uitbreiding en enige mogelijke interne verbouwingen, zullen aan de hand van het onderzoek in het interieur moeten worden achterhaald.

De bewonersgeschiedenis van het pand is zo mogelijk nog eenvoudiger dan zijn bouwgeschiedenis; vanaf zijn bouw in 1871 tot aan het moment van dit onderzoek is het pand altijd in bezit van de familie ██████████ geweest.

Het volgende rapport toont de resultaten van het onderzoek in het pand zelf.

4 Onderzoeksresultaten

INLEIDING

Het onderzoek in het pand Noordzijde 56 te Goudriaan beperkt zich tot het noordelijke stalgedeelte (zie de diverse plattegronden).

Dit stalgedeelte was ten tijde van dit onderzoek niet meer als dusdanig in gebruik, maar was wel volledig ingericht en werd op sommige plekken gebruikt voor de opslag van materiaal dat het onderzoek soms iets bemoeilijkte.

Alle ruimtes in het pand konden echter wel worden bezocht.

Het bouwdeel bestaat uit een begane grond en een (iets grotere) zolder (zie de diverse plattegronden) waarvan slechts de begane grond enige opdeling in verschillende ruimtes kent (hoewel deze opdeling soms slechts uit kleine houten schotten bestaat).

Er is voor zover bekend geen kelder aanwezig.

Bij het benoemen en duiden van bouwmaterialen wordt in dit rapport in principe de grens van 1965 gehanteerd.

De term die in dit rapport wordt gebruikt voor de periode hierna is *(sub-)recent* (het prefix 'sub' wordt slechts toegevoegd omdat het jaar 1965 mogelijk door sommigen niet als 'recent' wordt ervaren).

De moeite die het kost om verbouwingen en bouwmaterialen uit deze jonge periode te achterhalen en te determineren weegt doorgaans niet op tegen de resultaten.

Recentere bouwmaterialen (Post-65) kan wel op basis van architectuur of zeldzaamheid enige monumentale waarde toegekend krijgen.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de *Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek* (2009) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

ruimtenummering

Op afb. 4.1 is een nummering van de ruimtes aangegeven. Deze nummering zal gedurende het gehele rapport waar nodig als locatieaanduiding worden gebruikt.

begane grond

zolder

Afb. 4.1 Plattegrond van de twee bouwlagen van het pand Noordzijde 56, met in rood de nummering van de ruimtes.

Het pand wordt per ruimte besproken van de begane grond tot de zolderverdieping; beginnend bij het exterieur.

EXTERIEUR

westelijke zijgevel

En van de eerste zaken die bij het aanschouwen van de westelijke zijgevel opvalt is de sterke mate waarin deze verzakt is.

Het linker, noordelijke deel zakt daarbij naar het noorden ('van het pand af') maar ook in de rest van de gevel zijn diverse verschuivingen zichtbaar.

De exacte achterliggende (of beter; onderliggende) reden voor deze verzakkingen is niet geheel bekend maar moet mogelijk - gezien enkele grillige patronen in de oude percelering ter plaatse - gevonden worden in enkele gedempte, voormalige afwateringsloten die hier gelopen lijken te hebben.

Een andere zaak die direct in het oog springt is een duidelijke verticale bouwnaad die links van buitendeur (zie afb. 4.2 en 4.3) loopt.

Afb. 4.2 Foto van de westelijke zijgevel, gezien richting het zuiden. Hier is (tot en met de grote staldeur) het onderzochte stalgedeelte te zien.

De diverse verzakkingen zijn zichtbaar. Let ook op de verticale bouwnaad bij het grote zwarte anker links van de buitendeur.

Afb. 4.3 Foto van de verticale bouwnaad in de westgevel. Rechts is het oudere boerderijgedeelte uit 1871 en links is de verlenging uit 1889 te zien (het metselwerk wijkt onderling af). De verzakking van de diverse bouwdelen is hier ook goed zichtbaar.

Deze naad loopt exact op de grens van de ruimtes 0.01 en 0.02 en hangt ongetwijfeld samen met de noordelijke verlenging uit 1889 die reeds op de kadastrale deelkaarten werd waargenomen (zie afb. 3.3).

De baksteen in het linker- of noordelijk deel is dan ook duidelijk nieuwer dan die in het rechterdeel.

Normaal zou een relatief kort tijdsverschil van zo'n 18 jaar zich niet via de gebruikte baksteen laten aflezen, maar het eerste bouwjaar (1871) bevindt zich in dit geval ongeveer op wat in Nederland de overgangperiode is tussen hand- en fabrieksmatig geproduceerde steen.

Het metselwerk van het linkerdeel bestaat dan ook uit roodbruine, fabrieksmatig geproduceerde steen (22 x 11 x 6 cm, 10l=65 cm, kruisverband), terwijl het metselwerk rechts van de bouwnaad (zie afb. 4.3) bestaat uit roodbruine, handmatig geproduceerde steen (22 x 10,5 x 5 cm, 10l=58 cm, kruisverband).

In de zijgevel is een buitendeur ('normaal' formaat) aanwezig alsook een grotere, dubbele schuurdeur (voor de toegang van hooi- en andere wagens).

Zowel het muurwerk als de schuurdeur zijn in de loop der jaren dusdanig verzakt dat in het kozijn van de schuurdeur een correctie moest worden aangebracht om hem werkende te houden (zie afb. 4.4).

De schuurdeur zelf betreft een latere - en vrij recente - vervanging (mondelijke mededeling bewoners).

Links van de schuurdeur (inzet afb. 4.4) is een rond metalen rooster aanwezig dat gezien zijn vormgeving waarschijnlijk tot de originele bouwfase teruggaat.

Opvallend is tevens dat de muurankers in de zijgevel voorzien zijn van merktekens (zie inzet afb. 4.4) terwijl dit voor 1871 al enigszins archaisch genoemd kan worden.

In de zijgevel van het onderzochte stalgedeelte zijn twee opvallende vensters aanwezig die duidelijk later in de gevel zijn geplaatst. Niet alleen bestaan ze in dezelfde vorm in het oude alsook in het nieuwe deel, maar rond het venster zijn duidelijke inboet- en afzaagsporen bij het omringen- de metselwerk zichtbaar.

De vensters zelf zijn van witgeverfd metaal met een betonnen, dubbele onderdorpel (zie afb. 4.5).

Afb. 4.4 Foto van de grote staldeuren in de westgevel.

De verzakking ervan is goed zichtbaar, alsook de correctie die in het kozijn werd uitgevoerd. Inzet: close-up van het ventilatierooster dat zich links van de staldeuren bevindt en goed mogelijk nog uit 1871 stamt.

Afb. 4.5 Foto van één van de vensters uit 1971 in de westgevel. Deze metalen kozijn zijn uitgevoerd met een dubbele, betonnen onderdorpel (ter ventilatie). Deze vensters zijn (ook in de oostgevel) later in het metselwerk geplaatst, zoals aan de onder- en linkerkant zichtbaar is.

Deze dubbele onderdorpel hangt samen met een verhoogde ventilatie die in het achterliggende stalgedeelte kennelijk nodig was.

Van de plaatsing van deze vensters is een bouwdoosier bewaard gebleven, die ze de vensters in 1971 dateert.

Een verder bouwbestek is helaas niet aangetroffen.

noordelijke gevel

De noordelijke kopse gevel behoort zoals gezegd tot het deel dat in 1889 werd aangebouwd en lijkt sinds die tijd (althans in het metselwerk) weinig te zijn veranderd (zie afb. 4.6).

De onderzijde bestaat uit hetzelfde metselwerk als het noordelijke deel van de westgevel en bevat twee stalramen en twee buitendeuren (die intern corresponderen met de *grup*-mestgoot - en het loopgedeelte van de stal).

Het overgrote deel van de gevel (aan de bovenzijde) is uitgevoerd als gepotdekselde plankenwand, zonder enige verdere doorgangen of vensteropeningen.

De tegenoverliggende, zuidelijke gevel (oftwel de voorgevel van het pand) behoort niet tot het hier onderzochte gedeelte en zal daarom buiten dit rapport worden gelaten.

oostelijke zijgevel

In de oostelijke zijgevel is dezelfde verticale bouwnaad zichtbaar - op dezelfde locatie - als in de westgevel, met aan weerszijden dezelfde, onderlinge afwijkende, baksteensoorten (zie afb. 4.7).

Afb. 4.6 Foto van de noord- of achtergevel. Deze gevel is in 1889 aangelegd en is mogelijk nog grotendeels gelijk gebleven.

De oostgevel bevat geen buitendeuren, maar wel zijn hier - in het stalgedeelte - drie vensters aanwezig die identiek zijn aan die in de westgevel (zie afb. 4.5).

Ook hier is het duidelijk dat deze vensters later in het muurwerk zijn ingebracht.

Bovenaan de oostgevel is een reeks halfronde stalramen te zien (corresponderend met de zoldervloer).

Onderaan deze oostgevel is een reeks dichtgezette doorgangen te zien (zie afb. 4.7) waar ooit deuren aanwezig waren waarmee de mest uit de achterliggende grup kon worden afgevoerd.

Afb. 4.7 De oostgevel vertoont hetzelfde metselwerk en dezelfde verticale bouwnaad als de westgevel.

Deze gevel heeft geen buitendeuren; wel zijn drie vensters zichtbaar die gelijk zijn aan die van afb. 4.5 en eveneens later werden ingebracht.

Een exacte datum van aanleg van deze deuren is onbekend, net als die van de dichtzetting (de foto's uit 1975 geven - door dichte begroeiing - juist op dit geveldeel geen zicht; zie afb. 3.4).

dak

Het dak is met riet afgedekt en werd relatief recent vervangen; hier wijzen niet alleen de foto's uit 1975 op (die niet alleen een andere uiterlijk, maar ook een soort ventilatie-openingen lijken te hebben) maar ook het uiterlijk van de nu aanwezige dakbedekking en het aard van het materiaal (waarbij regelmatig onderhoud noodzakelijk is).

In het stalgedeelte van het dak zijn geen vensters, rookkanalen of andere openingen aanwezig.

Het dak buigt bij de staldeuren in de westgevel iets omhoog, hetgeen ongetwijfeld een bewuste keuze is en niet het resultaat van een verzakking.

INTERIEUR

begane grond

De begane grond van het stalgedeelte is - de naam zegt het reeds - ingericht als stal.

De ruimte kent drie stalgedeeltes die in een soort U-vorm in de ruimte liggen (zie afb. 4.8 en tekening 4.9).

Het stalgedeelte betreft een zogenaamde Hollandse grupstal, wat inhoudt dat de koeien met hun koppen naar het middenpad staan, met een goot voor de mest die langs hun achterzijde langs loopt (zie afb. 4.10 voor een doorsnede en principe-werking van de stal).

De stal kent twee gedeeltes met vijf standplaatsen en een langer gedeelte met twaalf standplaatsen (waaronder zes voor pinken; mondelinge mededeling eigenaar).

Op het terrein waren nog grotere stallen aanwezig die buiten dit onderzoek vielen.

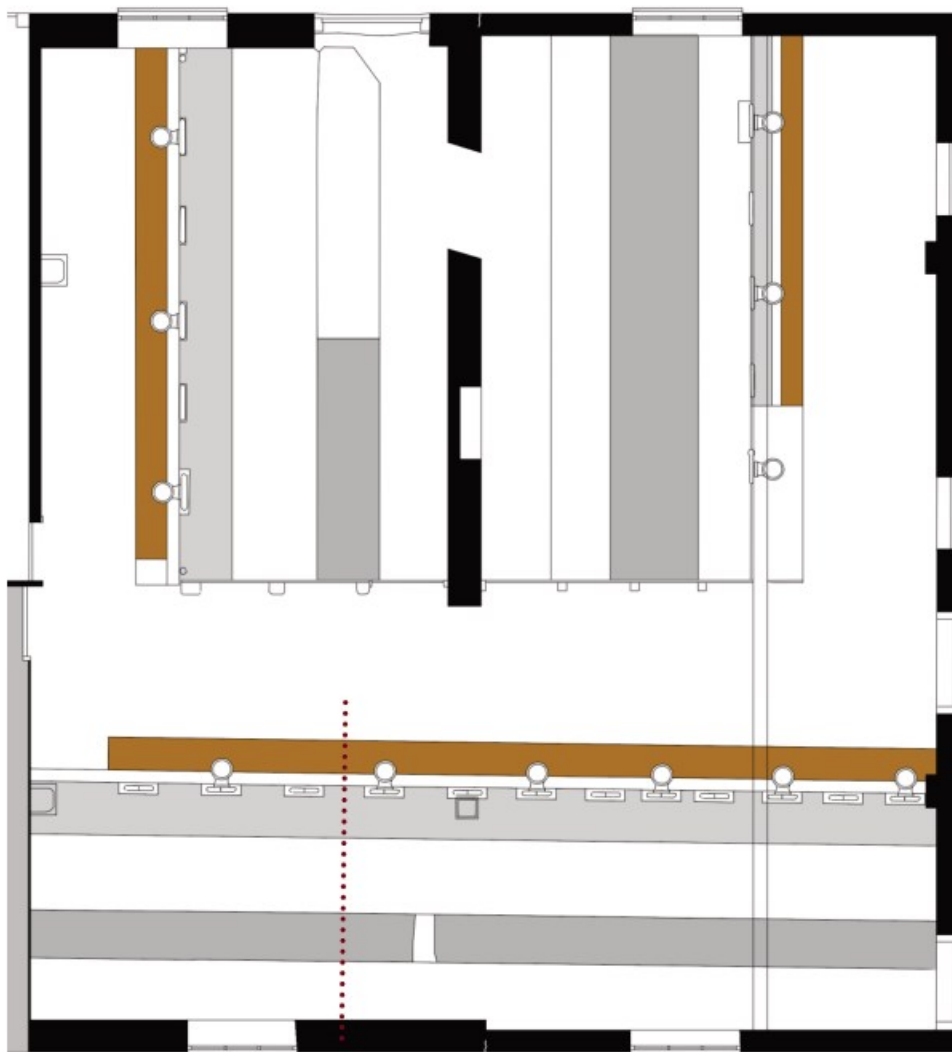
De vloer is uitgevoerd in beton en zou in de jaren '80 van de twintigste eeuw zijn vernieuwd (mondelinge mededeling eigenaar).

De stallen zijn - met drinkbakken, beugels, etc. - nog volledig intact aanwezig.

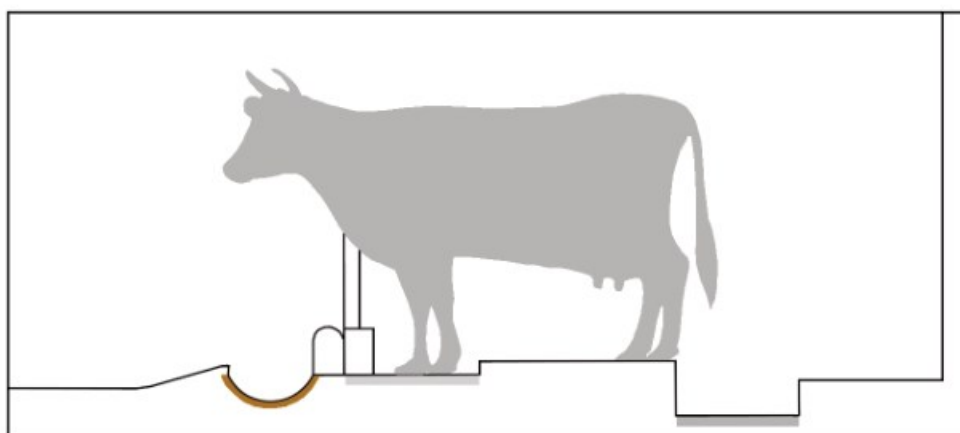

Afb. 4.8 Foto van de grupstal langs de oostzijde van de stal, gezien richting het zuiden; het betreft hier het langste stalgedeelte (zie afb. 4.9). De stal stond tijdens dit onderzoek geheel leeg, maar bezat nog wel zijn volledige inrichting.

Afb. 4.9 Plattegrond van het noordelijke stalgedeelte (zie bijv. afb. 4.1) waarin de drie afzonderlijke grupstallen zijn aangegeven. De sta-richting is herkenbaar aan de voergeul in bruin. Zie ook 4.10 voor een doorsnede van de oostelijke grup (aangegeven met een rode stippellijn).

Afb. 4.10 Principe-tekening van de grupstal. De doorsnede is genomen op de rode stippellijn op afb. 4.9 en de koe geeft de sta-richting aan (het betreft hier een zogenaamde Hollandse stal).

De wanden van de begane grond zijn rondom wit gepleisterd, waarbij in het oude gedeelte (uit 1889; in ruimte 0.01, in het oude deel van 0.03 en ook bij de noordwand van 0.04) gedeeltes van een blauwe pleisterlaag waarneembaar zijn.

Dit blauwsel (zie afb. 4.11) werd vaker toegepast omdat het insecten zou afweren (of dit ook daadwerkelijk zo is, is onbekend).

In de boerderij Noordzijde 56 werd het slechts intern gebruikt (het metselwerk aan de buitenzijde lijkt nooit bepleisterd of geverfd te zijn geweest), maar extern gebruik ervan is ook bekend.

Een beroemd voorbeeld is *Het Blauwe Huus* in Ouddorp (zie afb. 4.12) waar het blauwsel bij restauratie opnieuw werd aangebracht en een opvallend uiterlijk aan het gebouw meegeeft.

Centraal in de ruimte bevindt zich een dik (zo'n 35 cm) muurgedeelte (tussen 0.01 en 0.02) dat een restant van de oorspronkelijke achtergevel van de oude stal uit 1871 vormt (zie afb. 4.13).

Aan de noordzijde is hier nog een oude vensteropening te zien (nu feitelijk een nis) die bij de uitbreiding in 1889 zal zijn dichtgezet (zie afb. 4.14). Meer bouwsporen van de oude gevelindeling zijn binnen de beperkte kaders van dit onderzoek niet waarneembaar.

Afb. 4.11 Foto van het pleisterwerk bij de oostelijke grup, in het gedeelte uit 1871. Hier - en op andere plekken - zijn delen van een blauwe muurafwerking te zien die vroeger werd gebruikt om insecten af te weren.

Afb. 4.12 Foto van Het Blauwe Huus in Oud-dorp dat zelfs extern met blauwsel werd afgewerkt. Deze afwerking kwam vroeger vaker voor en was bedoeld om insecten te weren.

Afb. 4.13 Foto van de muur tussen 0.01 en 0.02 dat een restant is van de oude achtergevel uit 1871. De andere zijde herbergt nog een dichtgezet venster (zie 4.14).

Afb. 4.14 Foto van een dichtgezet, voormalig venster in de oude buitengevel (zie 4.13). Het betreft hier een buitenraam dat tussen 1871 en 1889 heeft gefungeerd.

In de gehele begane grond zijn verder geen binnenmuren meer aanwezig, en worden de diverse stalgedeeltes van elkaar gescheiden door blauwgrijs geverfde, houten wanden die duidelijk uit diverse hergebruikte delen werden samengesteld (zie afb. 4.15).

De balklaag van het plafond bestaat duidelijk uit twee gedeeltes, die corresponderen met het oude deel uit 1871 en de verlenging uit 1889.

In het oude deel (zie o.a. afb. 4.13) bestaat de constructie uit een enkelvoudige balklaag van gehalveerde stammen met ongelijke afmetingen. Hierop rusten de vloerplanken van de zolder.

Van de voormalige buitengevel is het deel aan de oostzijde weggebroken (om plaats te maken voor de lange grup); hier wordt de plafondconstructie opgevangen door een houten balk waaronder halverwege (rustend in de grup!) een verticale houten staander is geplaatst.

Uiteindelijk zijn aan de noordzijde - het in 1889 verlengde deel - beduidend rechtere, machinaal gezaagde plafondbalken gebruikt (zo'n 19 cm hoog en 14 cm breed, met een tussenafstand van ong. 67 cm) waarop eveneens meer regelmatig gezaagde vloerplanken (van zo'n 20 cm breed) zijn gelegd.

Afbeelding 4.16 toont een goed overzicht van alle genoemde plafondelementen.

Afb. 4.15 Foto genomen in 0.03, gezien richting het westen. Duidelijk zichtbaar zijn de blauwgrijze, houten wanden die de diverse stallen van elkaar scheiden. De wanden zijn uit hergebruikt hout samengesteld.

Afb. 4.16 Foto in 0.03, naast de oude achtergevel (links zichtbaar). De diverse dakconstructies van voor- en achterdeel zijn goed zichtbaar, evenals de verticale drager die de balk draagt die de gesloopte voormalige achtergevel vervangt.

De genoemde verschillen tussen de plafondconstructies uit 1871 en 1889, alsmede de baksteen die bij de buitenmuren van deze bouwdelen werd gebruikt, vormen een goede illustratie van de verschuivingen die rond die periode in de bouwwereld plaatsvonden.

Het handmatig geproduceerde en verwerkte product maakte aan het eind van de negentiende eeuw langzaam plaats voor een meer gestandaardiseerd, machinaal gefabriceerd bouwproduct dat goedkoper geproduceerd kon worden en sneller en maatvaster ('kant-en-klaar') kon worden gebruikt.

Wellicht - maar hier komt de objectiviteit in het gedrang - ten koste van enige charme en amabachtelijkheid.

Op zo'n 1.80 m vanuit de noordgevel wordt het plafond ondersteund door een stalen onderslagbalk (zichtbaar op 4.16).

De reden hiervoor is niet geheel bekend; de totale overspanning van voormalige tot nieuwe achtergevel is niet extreem (zo'n 4.80 m) en er rust geen spant op de stalen balk (zie bespreking zolder verderop). Mogelijk werd toch enige doorzakking gevreesd.

De ruimte 0.04 betreft (tegenwoordig) een kleine afgescheiden ruimte achter de grote schuurdeur (zie afb. 4.17).

De vloer is als gladde, betonvloer afgewerkt en de noord- en zuidmuur zijn wit bepleisterd (tegen de noordmuur zijn ook delen van het eerder genoemde blauwsel waarneembaar).

In de zuidmuur zijn enkele balkgaten te zien waar ooit een plafondconstructie in heeft gezeten (tegenwoordig kijkt men recht de kap in).

De oostwand van ruimte 0.04 is (sub-)recent uit plaatmateriaal opgebouwd, om het woon- en stalgedeelte van de boerderij van elkaar te scheiden.

zolder

De zolder van het stalgedeelte bestaat feitelijk uit één grote ruimte onder de kapconstructie, die slechts wordt onderbroken door het open gat van ruimte 0.04 en een licht verhoogd gedeelte ten zuiden daarvan (dat tot het woongedeelte behoort).

Afbeelding 4.18 en 4.19 tonen de zolder in beide richtingen.

Afb. 4.17 Foto van ruimte 0.04 gezien richting de grote staldeur in de westgevel. De muur rechts bevat sporen van blauwsel. De linkermuur heeft balkgaten van een voormalig plafond.

Aan de zuidzijde (eveneens boven het woongedeelte) is een aanzienlijk hoger bovendeel te zien dat - met het oog op de persoonlijke veiligheid - niet is betreden (en ook buiten het stalgedeelte valt).

Binnen het oude stalgedeelte uit 1871 zijn drie spanten aanwezig, met ten noorden daarvan nog een spant in het verlengde gedeelte (nèt achter de gepotdekselde topgevel).

De oude spanten bestaan uit twee geledingen, waarbij het onderste deel uit een ankerbalkgebint bestaat. De (dwars-)gebinten zijn onderling gekoppeld via draagbalken.

Opvallend is dat het derde (meest noordelijke) spant van de oude constructie uit 1871 exact op de lijn van de oude achtergevel op de begane grond staat.

Er zijn geen sporen van een ver- of herplaatsing van dit spant zichtbaar, hetgeen waarschijnlijk maakt dat ook de oude achter(top-)gevel uit houten (gepotdekselde) delen bestond (anders zou hier oorspronkelijk een gemetselde achtergevel naar boven toe hebben gelopen die later door het spant zou zijn vervangen; hetgeen waarschijnlijk waarneembaar zou zijn geweest).

Op de onderste gebinten van de oude constructie rusten driehoeksspanen, die als schaarspanen (met op de punt rustende nokgording) zijn uitgevoerd.

Afb. 4.18 Foto van de zolder in zuidelijke richting. Centraal is het open gat van ruimte 0.04 te zien met een iets verhoogd deel daarachter.

Afb. 4.19 Foto van de zolder in noordelijke richting. De onderste gebinten van de spanten zijn goed zichtbaar.

Afb. 4.20 Foto van de bovenste geleding van één van de oude spanten, welke bestaat uit een schaarspant met overgekeekte spantbalk.

Deze spanten zijn verstevigd door overgekeekte spantbalken (zie afb. 4.20), en dragen halverwege een rondhouten gording.

De gebinten zijn met lange - tegen de gebintstijlen gespijkerde - planken (op te vatten als een soort blokkeels) aan de borstweringen verankerd.

Het hout van de spanten is niet vermolmd, maar uit de buitenzijde aanzienlijk aangetast, waarschijnlijk door het veelvuldig gebruik als hooizolder (zie diverse foto's).

Hierdoor zijn eventuele oppervlakte sporen (bewerking, merktekens, opschriften, etc.) niet meer waarneembaar.

Wel is duidelijk dat de kap uit naaldhout bestaat, dat grof werd vormgegeven (geen machinaal gezaagde balken). Het is zeer goed mogelijk dat dit - in de oudste fase - bestaat uit hergebruikt of lokaal gekapt hout.

De noordelijkste travee werd in 1889 bijgevoegd, waarbij duidelijk gepoogd is om het laatste spant bij de reeds bestaande constructie aan te laten sluiten.

Het spant is echter wel goed van de oudere exemplaren te onderscheiden door de afwerking en uitstraling van het gebruikte hout; zo werden voor de gebintstijlen en korbeels molenwieken hergebruikt (zie afb. 4.21).

Aan de binnenzijde van de gepotdekselde planken van de achtergevel valt aan diverse afdrukken te zien dat deze op enig moment zijn uitgenomen en herplaatst.

Of dit ooit op de huidige positie is gebeurd, of dat dit het resultaat is van een verplaatsing ter gelegenheid van de uitbreiding in 1889 is binnen de beperkte kaders van dit rapport niet vast te stellen.

Afbeelding 4.22 toont een doorsnede van het stalgedeelte ter hoogte van de voormalige achtergevel, gezien richting het noorden.

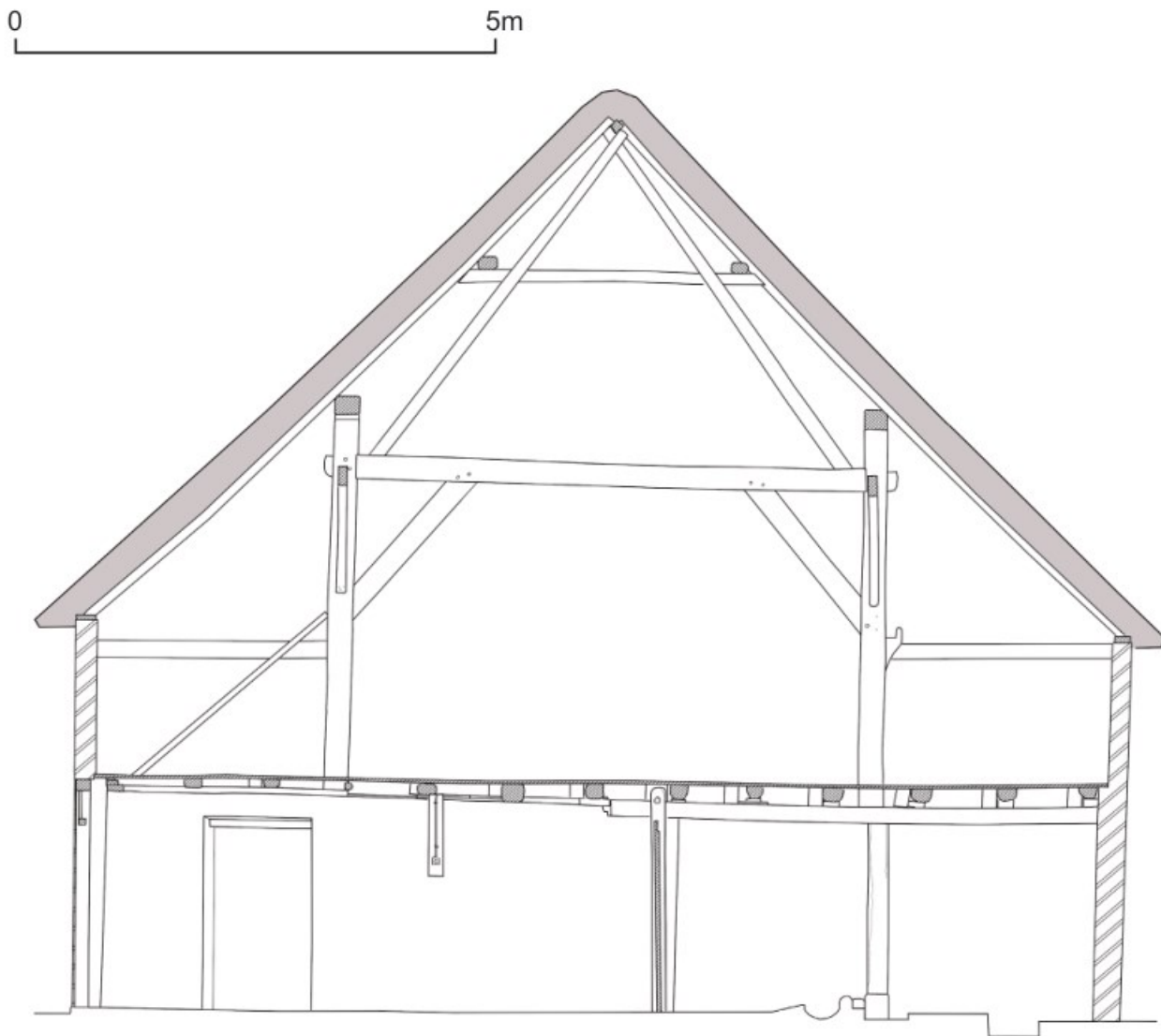
De diverse constructies, alsmede enige verzakking, zijn goed zichtbaar.

De zolder kent twee borstweringen waarbij (zoals reeds bij het exterieur werd aangestipt) in de oostgevel een viertal halfronde lichtvensters aanwezig en in de westgevel slechts één exemplaar.

De reden voor dit verschil in aantal vensters is onbekend.

Afb. 4.21 Foto van de noordelijke gevel van zolder. Het betreft de gepotdekselde gevel uit 1889.

Afb. 4.22 Doorsnede van het pand ter hoogte van de voormalige achtergevel, gezien richting het noorden. De kap- en draagconstructies zijn goed zichtbaar.

Tegen de spantenconstructie rusten vierkante, machinaal gezaagde sporen waarop horizontale rietlatten (en vervolgens het riet) zijn aangebracht (zie afb. 4.23).

Achterin de zolder is een verhoogd gedeelte aanwezig (ruimte 1.01a), waarop een groot stuk balatum (vloerzeil) is aangebracht (zie afb. 4.24).

Dit balatum is aangebracht (mondelijke mededeling bewoners) aangezien zich hieronder een leefruimte bevindt en dit zoldergedeelte voor de opslag van hooi gebruikt werd; het vloerzeil voorkwam het doorvallen van hooi-deeltjes en ongedierte.

In 1.01a is tevens de witgepleisterde noordgevel van het woongedeelte te zien, dat echter buiten de grenzen van dit rapport valt.

Afb. 4.23 Foto van de binnenzijde van het dakvlak, waarbij de rietdekking op strakke, machinaal gezaagde sporen rust.

Afb. 4.24 Foto van het hogere zolderdeel 1.01a, dat vroeger voor hooiopslag diende. Aangezien hieronder gewoon wordt, werd de vloer met zeil afgedekt (zie inzet).

SAMENVATTING

Het perceel rond de boerderij Noordzijde 56 vormt een complex aan diverse bouwwerken waar in de loop der jaren regelmatig aan wordt verbouwd.

Dit onderzoek beperkt zich echter tot het stalgedeelte van de boerderij, waarbij aanzienlijk minder wijzigingen zijn uitgevoerd.

De boerderij werd - samen met het zuidelijke deel van de stal - in 1871 gebouwd (door een voorouder van dezelfde familie die er nog immer woont) en 18 jaar later al weer naar het noorden toe uitgebreid.

De oude achtergevel bleef deels als binnenmuur staan en de stal en kap werden mee verlengd.

Over deze vroegste vormen en indelingen van het stalgedeelte is door gebrek aan bronmateriaal niet veel bekend.

Aan het pand zelf werden hierna geen grote aanpassingen meer uitgevoerd, maar in wel volgden kleinere wijzigingen zoals het inbrengen van nieuwe vensters in de zijgevels in 1971 en het vernieuwen van het stalgedeelte rond de jaren '80, waarbij een betonnen vloer werd ingebracht.

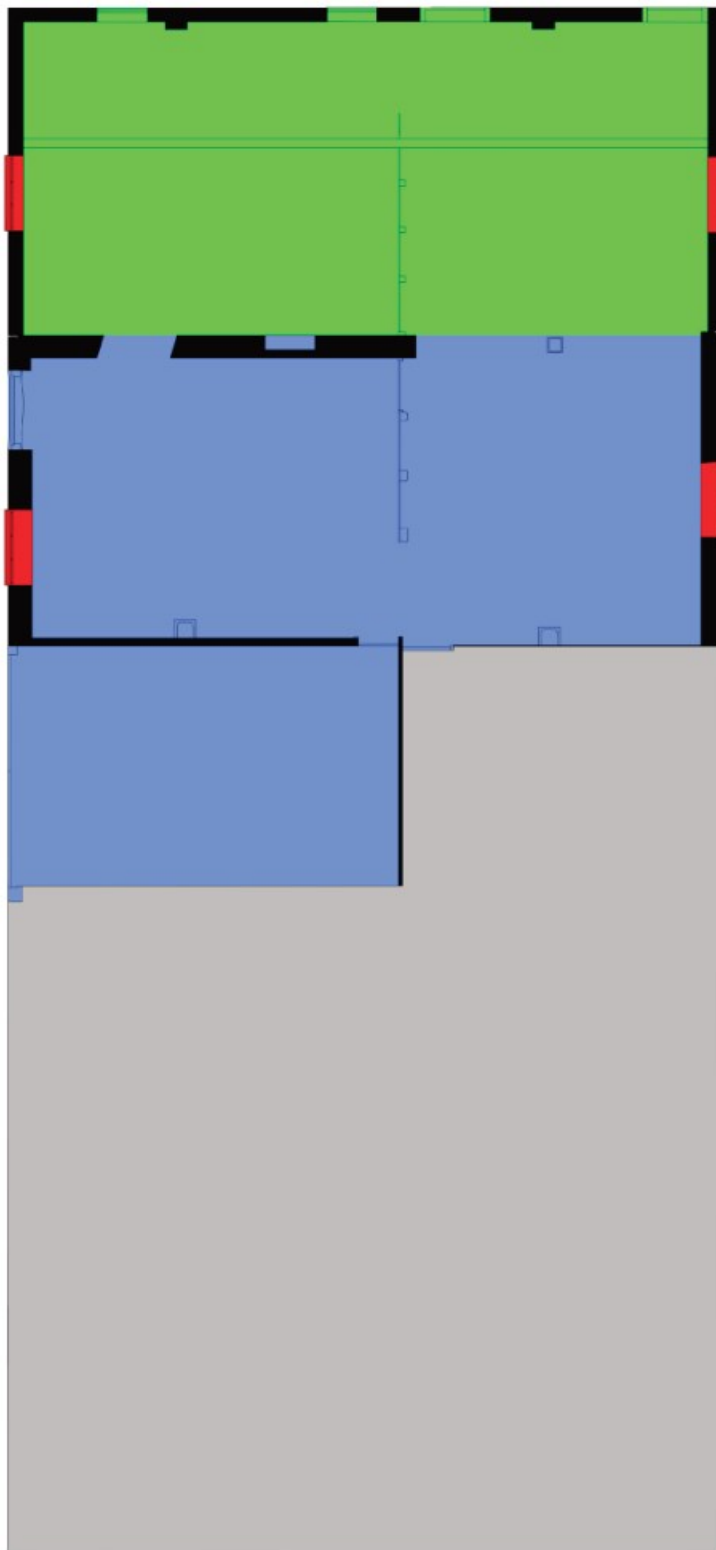
Het is dit stalgedeelte (een Hollandse grupstal) die nog altijd in het pand aanwezig is.

Het pand toont in zijn bouw in 1871 en verlenging in 1889 een mooi tijdsbeeld, waarbij de materialen (hout, baksteen) in de eerste fase nog grotendeels met de hand werden gefabriceerd terwijl in 1889 de machinale productie al veel meer zijn intrede had gedaan.

De verschillende bouwfases worden in de afbeelding 4.25 nog eens verduidelijkt.

- = oudste materie (1871)
- = uitbreiding 1889
- = vensters uit 1971

Afb. 4.25 Plattegrond van de begane grond van Noordzijde 56 met daarop een globaal overzicht van de bouwfasen. Het interieur is buiten beschouwing gelaten om de tekening leesbaar te houden

5 Waardestelling

INLEIDING

Een waardestelling wordt gegeven in relatie tot het monument. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat een muur uit 1900 in een gebouw uit datzelfde jaar een hogere waardering krijgt dan wanneer een soortgelijke muur wordt aangetroffen in een middeleeuws pand. De context binnen het gebouw is van belang.

Naast een bouwhistorische waardering, worden ook architectuurhistorische en stedenbouwkundige waardering gegeven.

De waardestelling heeft een adviserende rol die dient om inzicht in de bestaande bouwmassa te krijgen. Zij moet niet gelezen worden als goed- danwel afkeuring van de voorgestelde bouwplannen. Hierover beslist de vergunninggevende instantie.

Daarnaast moet nog eens gewezen worden op het feit dat het hier om *bouw-historische* en niet om *bouwkundige* waarden gaat; eventuele bouwdelen die verrot of anderszins onbruikbaar zijn en waarbij een eventuele vervanging of aanpassing met het oog op de veiligheid allerzins verdedigbaar is, worden hier niet behandeld.

Slechts wanneer een eventueel aangetroffen gebrek een acuut gevaar voor de persoonlijke veiligheid oplevert, wordt dit vermeld.

NOORDZIJDE 56

Zoals in de vorige hoofdstukken al een paar maal werd besproken, is het pand Noordzijde 56 te Goudriaan in grote lijnen relatief ongewijzigd bewaard gebleven sinds de bouw in 1871 en de verbouwing in 1889 (alle hieronder besproken waarderingen etc. gelden uiteraard slechts voor het onderzochte deel van het pand; zie de diverse plattegronden).

Hieronder worden, na een korte verantwoording, de waardestellingen van het gebouw in een plattegrond met een kleurcode weergegeven.

De waardestellingen worden gegeven conform de *Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek*, zoals opgesteld door de RCE (2009).

WAARDESTELLING

algemeen

Het pand Noordzijde 56 te Goudriaan vormt een typisch voorbeeld van een laat-negentiende combinatie tussen een woon- en werklocatie.

Het werkgedeelte betreft een koeienstal met zolder voor opslag van hooi en materiaal (ten tijde van dit onderzoek was het bedrijf overigens alweer enige tijd buiten bedrijf).

Het pand zal hieronder van een waardestelling worden voorzien.

Een waardestelling kent diverse facetten en waarderingen die hieronder apart zullen worden benoemd, eindigend met de bouwhistorische waarde.

historische waarde

De boerderij Noordzijde 56 is met zijn oorspronkelijke functie als melkveebedrijf in combinatie met bewoning, een verschijnsel dat van oudsher zeer typerend is voor deze omgeving.

Het betreft hier zelfs de eerste bebouwing van het perceel (althans voor zover bekend en i.i.g. sinds 1832) en het pand is sinds zijn bouw in 1871 altijd in handen van dezelfde familie gebleven.

Dit alles rechtvaardigt de toekenning van enige waarde.

Het pand is - juist gezien het feit dat het typerend is voor het boerenbedrijf in de omgeving - echter niet uniek of zeldzaam te noemen.

Ook binnen de dorpsgemeenschap heeft het pand nimmer een functie vervuld die buiten het normale gebruik ervan uitkomt.

Het pand krijgt daarom een *positieve historische waarde*.

architectuurhistorische waarde

Het onderzochte deel van Noordzijde 56 kent een eenvoudige, doeltreffende architectuur, die weliswaar harmoniseert met zijn omgeving doch binnen de omringende bebouwing niet uitzonderlijk te noemen valt.

Het pand kent niet de leeftijd, och de vormgeving of materiaalgebruik om het toekennen van een hoge waarde te rechtvaardigen.

Het pand krijgt daarom een *positieve architectuurhistorische waarde*.

gebruikshistorische waarde

Het pand Noordzijde 56 is - tot voor kort - altijd in gebruik geweest als veeststal met aangebouwde woning.

Net als bij de voorgaande waarderingsal enige malen werd opgemerkt, past dit perfect binnen de grotere omgeving waarin het gebouw zich bevindt, zonder hier qua gebruikshistorie uit te springen.

Het pand krijgt daarom een *positieve gebruikshistorische waarde*.

bouwhistorische waarde - algemeen

Het pand Noordzijde 56 te Goudriaan is grofweg in twee etappes tot stand gekomen; de bouw van woning en (kleine) stal in 1871 en een verlening van het stalgedeelte in 1899.

Het casco (de buitenmuren, balklagen en kapconstructie) stamt daarbij nog geheel uit de eerste bouwtijd en krijgt daarom een *hoge monumentwaarde*.

Deze waarde geldt tevens voor alle in de buitenmuren aanwezige deuren en vensters, met uitzondering van de staldeur.

Deze dubbele deur is (sub-)recent vervangen, waarbij echter wel de historische vorm is aangehouden.

Deze staldeur krijgt daarom een *positieve monumentwaarde*.

begane grond

De begane grond van het pand kent een indeling in een viertal ruimtes (zie afb. 4.1) waarbij de ruimtescheidende wanden onderling van karakter verschillen.

De wand tussen 0.01 en 0.02 wordt gevormd door de oude achtergevel (uit 1871) van de stal, die deels is blijven bestaan.

Deze wand krijgt daarom een *hoge monumentwaarde*.

De wand tussen 0.01 en 0.04 was geheel bepleisterd en kon nergens goed worden beoordeeld.

Het is daarom niet duidelijk of deze wand tot de oorspronkelijke opzet van de boerderij uit 1871 behoort.

De wand krijgt daarom voor de zekerheid een waarde mee, die mogelijk - indien nodig - bij nader onderzoek (bijv. gedeeltelijke ontpleistering) kan worden bijgesteld.

Deze wand tussen 0.01 en 0.04 krijgt daarom een *hoge monumentwaarde*.

De houten wanden tussen ruimte 0.03 enerzijds en 0.01/0.02 anderzijds zijn opgebouwd uit voornamelijk hergebruikt hout.

De wand loopt ook langs ruimte 0.02, hetgeen aantoont dat deze wand niet tot de oudste opzet van het pand behoort.

Wèl getuigt de wand van het voorgaande gebruik als koeienstal, waarbij de wanden werden gebruikt om de diverse stalgedeeltes van elkaar te scheiden.

Deze houten wanden krijgen daarom een *positieve monumentwaarde*.

De stal indeling die zich op de vloer bevindt is ingericht als zogenaamde *grupstal*.

Gezien de locatie (doorlopend in de verlening uit 1889) maar vooral het gebruikte materiaal (de betonnen vloeren en relatief recente metalen beugels en drinkbakken) maken duidelijk dat deze stal zeker niet tot de vroegste bouwfase teruggaat en waarschijnlijk pas in de tweede helft van de twintigste eeuw werd ingebracht.

De inrichting is wel kenmerkend voor en nauw verbonden aan het doel waarvoor het pand in eerste instantie werd gebouwd, doch de recente leeftijd en lage zeldzaamheid van de inrichting kan de toekenning van een hoge waardering niet rechtvaardigen.

De inrichting van de grupstal krijgt daarom een *positieve monumentwaarde*.

Bij eventuele ontmanteling van enige elementen van de begane grond moet gelet worden op de aanwezigheid en toepassing van de blauwe (vliegenwerende) verf-lagen, waarvan dateringen en verspreiding nog maar sporadisch bouwhistorisch zijn onderzocht.

De oostwand van 0.04 en zuidwand van 0.03 (die tezamen een 'L' vormen) zijn geheel recent ingebracht, en bestaande uit dun plaatmateriaal.

Deze wanden (met deuren) krijgen daarom een *indifferente monumentwaarde*.

Onder het plafond van de begane grond loopt tussen 0.02 en 0.03 (van oost naar west over de volle breedte van het pand) een stalen onderslagbalk.

Deze kent noch de leeftijd noch de architectuur om de toekenning van enige monumentwaarde te rechtvaardigen.

Deze balk krijgt daarom een *indifferente monumentwaarde*.

Voor de duidelijkheid wordt hier nogmaals benadrukt dat deze waardestelling uiteraard niet de *bouwkundige* waarde van deze draagconstructie betreft, die de balk twijfelloos bezit.

zolderverdieping

De zolderverdieping bestaat uit één grote ruimte, en is feitelijk uitsluitend opgebouwd uit het reeds genoemde en gewaardeerde casco (de kap). Het rieten dak werd zonder twijfel meerdere malen vervangen en onderhouden, doch weerspiegelt waarschijnlijk de originele dakafwerking van het gebouw.

Daarnaast is het zeer bepalend voor de karakteristieke - en vanaf de openbare weg goed zichtbare - uitstraling van het gebouw en krijgt daarom een *hoge monumentwaarde*.

De achtergevel is aan de bovenzijde uitgevoerd als gepotdekselde topgevel. Hiervoor geldt - hoewel niet zichtbaar vanaf de openbare weg - hetzelfde als voor het rieten dak.

De top van de achtergevel krijgt daarom een hoge monumentwaarde.

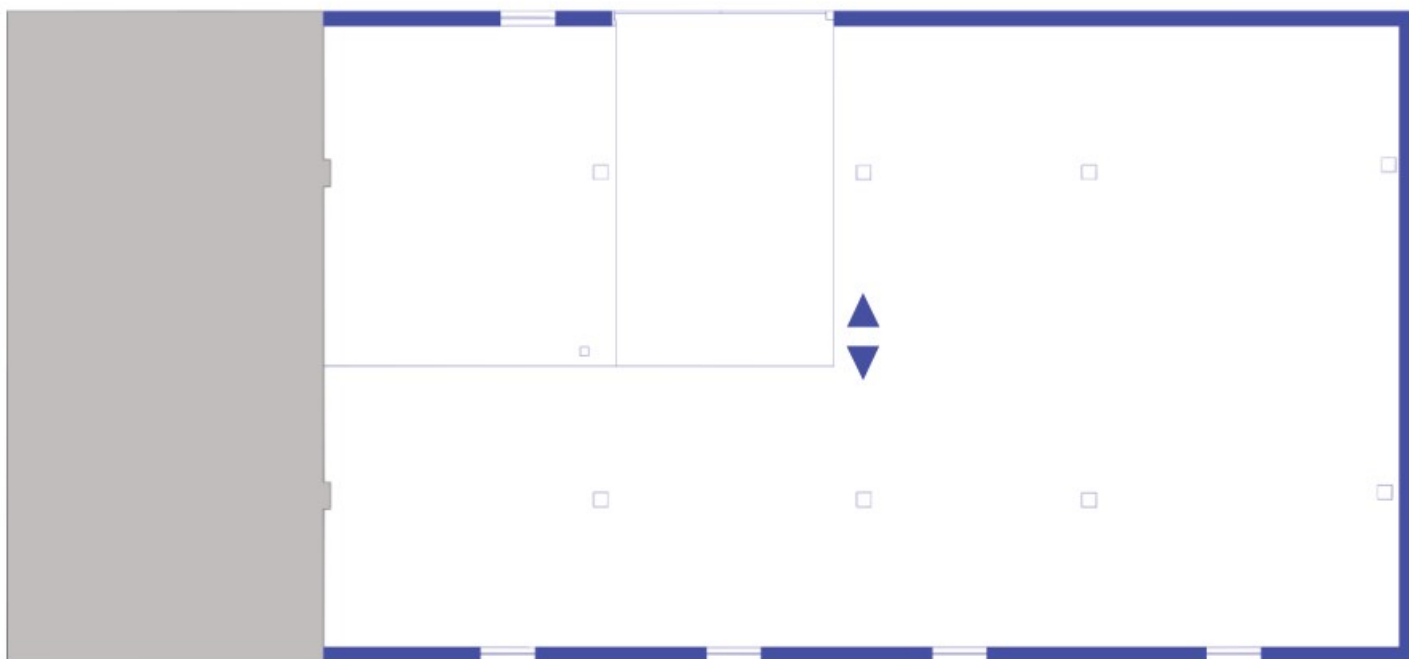
De hierboven in tekst weergegeven bouwhistorische waardestelling wordt op de volgende pagina's nog een in een waardestellingskaart verduidelijkt.

begane grond

zolder

Afb. 5.1 Plattegrond van de twee bouwlagen van het pand Noordzijde 56, met waardstelling.

- = Hoge monumentenwaarde
- = Positieve monumentenwaarde
- = Indifferente monumentenwaarde
- ▲ = Waarde van vloer / plafond

